MICHAL BOBEK
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2016. július 28.[1]

C-289/15. sz. ügy

Grundza

(a Krajský súd v Prešove [eperjesi regionális bíróság, Szlovákia] által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés — 2008/909/IB kerethatározat — A végrehajtó államnak a kibocsátó államban hivatalos határozat megsértéséért elítélt állampolgára — A kettős büntethetőség feltétele”

I – Bevezetés

1. Jozef Grundza szlovák állampolgár. Amikor valamely cseh közigazgatási hatóság járművezetéstől eltiltásról szóló korábbi döntése ellenére Prágában autót vezetett, megállították. Ezt követően egy cseh bíróság, egyebek mellett „hivatalos határozat megsértésének bűncselekménye” miatt, tizenöt hónapig terjedő szabadságelvonással járó büntetésre ítélte.

2. A 2008/909 kerethatározat[2] alapján a hatáskörrel rendelkező cseh igazságügyi hatóság kérte, hogy a J. Grundza elleni ítéletet Szlovákiában ismerjék el és hajtsák végre. Az e kérelmet elbíráló szlovák bíróságnak azonban kételyei vannak azt illetően, hogy a jelen ügyben fenn állnak-e a kettős büntethetőség feltételei, tekintve, hogy a megsértett határozatot cseh hatóság, nem pedig szlovák hatóság bocsátotta ki.

3. Ebben az ügyben a Bíróságnak a 2008/909 kerethatározat 7. cikkének (3) bekezdésével összefüggésben kell értelmeznie a kettős büntethetőség feltételeit. Mely elemek relevánsak és milyen absztrakciós szinten kell ezeket az elemeket vizsgálni ahhoz, hogy a kettős büntethetőség elemei teljesüljenek?

II – Jogi háttér

A – *Az uniós jog*

4. A 2008/909 kerethatározat 3. cikkének (1) bekezdése szerint „e kerethatározat célja azon szabályok megállapítása, amelyek értelmében a tagállamok az elítélt személy társadalmi beilleszkedésének elősegítése érdekében elismernek egy ítéletet és végrehajtják a büntetést”.

1 — Eredeti nyelv: angol.

2 — A kölcsönös elismerés elvének büntetőügyekben hozott, szabadságvesztés büntetéseket kiszabó vagy szabadságelvonással járó intézkedéseket alkalmazó ítéleteknek az Európai Unióban való végrehajtása céljából történő alkalmazásáról szóló, 2008. november 27-i 2008/909/IB tanácsi kerethatározat (HL L 327., 27. o.).

5. A 2008/909 kerethatározat 7. cikkének (1) bekezdése felsorol harminckét bűncselekményt, amelyek esetében a kettős büntethetőség mérlegelése nélkül kerül sor az ítélet elismerésére és a büntetés végrehajtására.

6. A 2008/909 kerethatározat 7. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy „[a]z (1) bekezdésben fel nem sorolt bűncselekmények esetében a végrehajtó állam az ítélet elismerését és a büntetés végrehajtását ahhoz a feltételhez kötheti, hogy az olyan cselekményekre vonatkozzon, amelyek a végrehajtó állam joga szerint is – a fogalmi elemektől és a minősítéstől függetlenül – bűncselekménynek minősülnek”.

7. A 2008/909 kerethatározat 9. cikke felsorolja valamely ítélet elismerése és végrehajtása megtagadásának okait. A jelen esetben a d) pontban szereplő oknak van jelentősége, amely szerint a végrehajtó állam illetékes hatósága megtagadhatja az ítélet elismerését és a büntetés végrehajtását, amennyiben: „a 7. cikk (3) bekezdésében említett esetben, […] az ítélet olyan cselekményekre vonatkozik, amelyek a végrehajtó állam joga szerint nem minősülnek bűncselekménynek. Mindazonáltal, adók vagy illetékek, vámok és deviza vonatkozásában az ítélet végrehajtása nem tagadható meg azon az alapon, hogy a végrehajtó állam joga nem ugyanolyan típusú adót vagy illetéket ír elő [helyesen: a végrehajtó állam joga nem ír elő ugyanolyan típusú adót vagy illetéket], vagy nem ugyanolyan típusú adó-, illeték-, vám- vagy devizaszabályokat tartalmaz, mint a kibocsátó állam joga”.

B – *A nemzeti szabályozás*

8. A 2008/909 kerethatározatot a Szlovák Köztársaság 549/2011. sz. törvénye (zákon o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia spojená s odňatím slobody v Európskej únii) ültette át. A 2008/909 kerethatározat 7. cikke (3) bekezdésének átültetésekor a Szlovák Köztársaság az említett rendelkezés hatálya alá tartozó bűncselekményekre vonatkozó feltételeket megtartotta.

9. Az 549/2011. sz. törvény 4. cikkének (1) bekezdése értelmében főszabály szerint a Szlovák Köztársaságban elismerhető és végrehajtható a határozat, ha a határozat meghozatalának alapját képező cselekmény a Szlovák Köztársaság joga alapján is bűncselekménynek minősül. Az 549/2011. sz. törvény 16. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében „a bíróság megtagadja a határozat elismerését és végrehajtását, amennyiben a határozat meghozatalának alapját képező cselekmény a Szlovák Köztársaság joga szerint nem minősül bűncselekménynek […]”.

10. A hivatalos határozat megsértésének bűncselekménye a szlovák és a cseh jogban egyaránt létezik. A két jogrendben az említett bűncselekmény meghatározása szinte egyezik.

11. A cseh büntető törvénykönyv (40/2009. sz. törvény [trestní zákoník]) 337. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében, „aki olyan tevékenységet folytat, amelynek gyakorlásától bíróság vagy más hatóság határozatával eltiltották, vagy amelyre vonatkozó engedélyét más jogszabályi rendelkezés alapján visszavonták vagy elvesztette, és ezzel e határozat végrehajtását megakadályozza vagy lényegesen megnehezíti, két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”.

12. A szlovák büntető törvénykönyv (300/2005. sz. törvény [Trestný zákon]) 348. cikke (1) bekezdésének d) pontja értelmében, aki olyan tevékenységet folytat, amelynek gyakorlásától bíróság vagy más hatóság határozatával eltiltották, és ezzel e határozat végrehajtását megakadályozza vagy lényegesen megnehezíti, két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő”.

13. A kettős büntethetőség feltételét a Najvyšši súd Slovenskej republiky (a Szlovák Köztársaság legfelsőbb bírósága) (a továbbiakban: NS) már két határozatában is vizsgálta, az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben mindkettőre utalnak. Mindkét határozat az elítélt személyek átadására és a kettős büntethetőség feltételeinek alkalmazására vonatkozott, hasonló tényállási körülmények – a

Cseh Köztársaságban a hivatalos határozat megsértésének bűncselekménye miatt kiszabott büntetés Szlovákiában történő elismerése – esetén. Ugyanakkor az említett határozatokat nem a 2008/909 kerethatározattal összefüggésben hozták meg, hanem a tényállás idején alkalmazandó korábbi rendszer alapján.

14. 2010-ben az NS kimondta, hogy a kettős büntethetőség feltétele az adott ügyben szóban forgó bűncselekmény, nevezetesen a hivatalos határozat megsértésének bűncselekménye esetén nem teljesült. Az indok a kettős büntethetőség úgynevezett konkrét (*in concreto*) értékelése volt, amely eredményeképpen az NS arra a következtetésre jutott, hogy a szlovák jog szerint hiányzott a bűncselekmény egyik eleme: az elismerendő cseh határozat nem valamely szlovák hatóság által kibocsátott határozatra vonatkozott. [3]

15. Ezt követően azonban az NS más megközelítést alkalmazott. Egy másik ügyben arra a következtetésre jutott, hogy a hivatalos határozat megsértésének bűncselekményére vonatkozóan a kettős büntethetőség konkrét értékelése során teljesültek a feltételek. Az NS úgy ítélte meg, hogy a Cseh Köztársaság védett érdekét, amelyet a cseh hivatalos határozat megsértésének bűncselekménye érintett, analógia útján úgy kell tekinteni, mintha a szlovák állam érdeke lett volna. Más szavakkal az, hogy a bűncselekmény nem valamely szlovák hatóság, hanem valamely cseh hatóság hivatalos határozatát érintette, nem akadályozta meg a bíróságot abban, hogy olyan döntést hozzon, miszerint a kettős büntethetőség feltétele teljesült. [4]

III – Tényállás, a nemzeti eljárások és a feltett kérdés

16. 2014. február 12-én Magistrát města Přerov (přerovi városi polgármesteri hivatal) (Cseh Köztársaság) J. Grundzát eltiltotta a járművezetéstől. 2014. március 9-én J. Grundza a Cseh Köztársaságban lopást követett el. 2014. augusztus 9-én J. Grundza Prágában gépjárművet vezetett és megállították. 2014. augusztus 28-án bűnösnek találták hivatalos határozat végrehajtása megsértése bűncselekményének elkövetésében. Végül 2014. október 3-án vele szemben a lopás és hivatalos határozat végrehajtása megsértésének elkövetése miatt halmazati [5] büntetésként 15 hónap szabadságelvonással járó büntetést szabtak ki.

17. Ezt követően az illetékes cseh igazságügyi hatóság a 2008/909 kerethatározat alapján kérte, hogy a J. Grundza elleni jogerős ítéletet Szlovákiában ismerjék el és hajtsák végre.

18. E kérést megvizsgálva és a szlovák legfelsőbb bíróságnak a kettős büntethetőség értékelésére vonatkozóan megoszló, fent bemutatott ítélkezési gyakorlatát figyelembe véve a kérdést előterjesztő bíróságnak kételyei vannak azt illetően, hogy a kettős büntethetőség feltételei a jelen ügyben fenn állnak-e, tekintettel arra, hogy a megsértett határozatot a cseh hatóság bocsátotta ki.

19. Ezek alapján a Krajský súd v Prešove (eperjesi regionális bíróság) az eljárást felfüggesztette és a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

Úgy kell-e értelmezni a [2008/9090] kerethatározat 7. cikkének (3) bekezdését és 9. cikke (1) bekezdésének d) pontját, hogy a kettős büntethetőség feltétele kizárólag akkor tekinthető teljesítettnek, ha az elismerni kért határozatban hivatkozott cselekmény a tényállás konkrét értékelése

3 — Az NS 2010. január 26-i sp. Zn. 2 Urto 1/2011 ítélete, közzétéve a Zbierka stanovisk NS a sudov SR, 2/2011, No. 17., 9. o.; elérhető a http://www.supcourt.gov.sk/data/files/88_stanoviska_rozhodnutia_2_2011.pdf címen.

4 — Az NS 2012. szeptember 5-i végzése, sp. zn. 3Urto 1/2010, elérhető a httphttp://www.supcourt.gov.sk/data/att/23S02_subor.pdf címen.

5 — A cseh jog szerint „halmazati büntetés” (souhrnný trest) kiszabása esetén a bíróság ugyanazon elkövető által elkövetett két vagy több bűncselekményre egyetlen ítéletben szab ki büntetést. A bíróság megsemmisíti a korábbi ítélet(ek) rendelkező részét és a már kiszabott büntetés vagy büntetések egyetlen új ítéletbe „abszorbeálódnak”.

alapján (*in concreto*) a végrehajtó ország joga szerint is bűncselekménynek minősül (függetlenül annak fogalmi elemeitől vagy minősítésétől), vagy e feltétel teljesítéséhez elegendő, ha a tényállás általánosságban (*in abstracto*) a végrehajtó ország joga szerint is bűncselekménynek minősül?

20. Írásbeli észrevételt az osztrák, a cseh, a szlovák és a svéd kormány, valamint a Bizottság nyújtott be. A cseh és a szlovák kormány, valamint a Bizottság a 2016. május 25-én megtartott tárgyaláson szóbeli észrevételeket tettek.

IV – Értékelés

A – *Bevezetés: Megjegyzés a terminológiával kapcsolatban*

21. Az észrevételt előterjesztő tagállamok és a Bizottság is egyetért abban, hogy jelen ügyben teljesült a kettős büntethetőség feltétele. Azonban más-más érveléssel jutottak erre a következtetésre.

22. A nemzeti bíróság által feltett kérdés a kettős büntethetőség *in concreto* és *in abstracto* értékelése közötti terminológiai különbségen alapul.

23. Ezt a terminológiát a büntetőjog elméletében gyakran használják. E fogalmak (*in concreto* és *in abstracto*) konkrét és pontos tartalma azonban nem egyértelmű. Úgy tűnik, a különböző szerzők különbözőképpen értelmezik. [6]

24. Ha a különböző meghatározások közös nevezőjét keressük, arra juthatunk, hogy a kettős büntethetőség *in abstracto* értékeléséhez azt a kérdést kell eldönteni, hogy az ítéletet hozó állam ítéletében hivatkozott elkövetési magatartás és cselekmények a végrehajtó állam területén elkövetve bűncselekménynek minősülnének-e.

25. A kettős büntethetőség *in concreto* értékeléséhez, úgy tűnik, több szükséges, egyebek mellett a végrehajtó állam jogszabályai által meghatározott büntetőjogi felelősség egyéb feltételeinek teljesülése, így az eljárás alá vont személy életkora vagy elmeállapota, vagy az elkövetés további ténybeli körülményei.

26. Az írásbeli beadványok és a tárgyaláson kibontakozó vita azt mutatja, hogy a tagállamok jelentősen megoszlanak az alapján, hogy a kettős büntethetőséggel összefüggésben mit értenek pontosan az *in concreto* és az *in abstracto* fogalmak alatt.

27. A vita alapján az is egyértelművé vált, hogy a kettős büntethetőség *in abstracto* és *in concreto* értékelése közötti különbségtétel nem egy vagy-vagy választást, hanem inkább egy mozgó skálát jelent. A különbségtétel a kettős büntethetőség elemzéséhez választott absztrakciós szinten alapul. Az absztrakció legfelső szintjén azzal lehet érvelni, hogy a középpontban valamely cselekmény puszta erkölcstelensége áll: valamely cselekményt mindkét rendszerben helytelennek ítélnek. Valamivel lejjebb találhatók a bűncselekmény alapvető fogalmi elemei. Az absztrakciós skálán még lejjebb találhatjuk a büntetőjogi felelősség többi sajátos elemét, ideértve például az életkor kérdését, a rendkívüli

6 — Lásd például: Plachta: The Role of Double Criminality in International Cooperation in Penal Matters, in: Jareborg (szerk.) Double criminality:Studies in International Criminal Law, (Kriminalistik Institut, 1989.), 105. o.; Wouter van Ballegooij: The Nature of Mutual Recognition in European Law Re-examining the Notion form an Individual Rights Perspective with a View to Its Further Development in the Criminal Justice Area (Intersentia, 2015.), 127. o.; Flore, D.: Reconnaissance mutuelle, double incrimination et territorialité, in: La reconnaissance mutuelle des décisions judiciaires pénales dans l'Union européenne (Éditions de l'Université de Bruxelles, 2001.), 69–70. o.; Keijzer: The Double Criminality Requirement, in: Blekxtoon et al (szerk.) Handbook on the European Arrest Warrant (T.M.C. Asser Press, 2005.), 137. o.; Cahin: La double incrimination dans le droit de l'extradition (RGDIP, 2013.) nº3, 586. o.; Cameron: Double criminality under pressure, in: Festshrift Till Per Ole Traskman (Norstedts Juridik AB, 2011.) 124. o.

körülmények meglétét vagy hiányát, de a jogkövetkezmények súlyosságát is. Az absztrakció legalacsonyabb szintjén (vagy inkább a konkretizáció legmagasabb szintjén) a cselekmény valamennyi egyedi ténybeli eleme is releváns. Valójában itt a cselekmény virtuális meghatározására és a szóban forgó két jogrendszer szerinti jogértékelésére van szükség.

28. De akkor hol kell meghúzni a határt az *in abstracto* és az *in concreto* értékelés között? A Bizottság által a tárgyaláson kifejtett álláspontho hasonlóan én is azon a véleményen vagyok, hogy a nemzeti bíróság kérdésére adott éremleges válaszadás szempontjából talán nem teljesen hasznos, ha e fogalmakról és konkrét tartalmukról vitázunk. Ezenfelül, tekintettel arra, hogy a beavatkozó tagállamok milyen különbözőképpen értelmezik az *in abstracto* és *in concreto* fogalmakat, ha terminológiai „címkéket” ragasztunk rájuk, az potenciálisan félrevezető lenne, mivel mindenképpen másképpen kellene azokat értelmezni.

29. Ezen okokból kifolyólag ebben az indítványban ahelyett, hogy a fogalmakat vizsgálnánk, az elemzés inkább funkcionális lesz. A büntetőügyekben, és különösen a 2008/909 kerethatározat szerinti igazságügyi együttműködés unión belüli rendszerével összefüggésben a kettős büntethetőség feltételének működésén alapuló választ javaslok a nemzeti bíróságnak.

30. Ugyanakkor mielőtt belekezdenénk ebbe a funkcionális elemzésbe, érdemes röviden megvizsgálni a kettős büntethetőség elméletének fejlődését nemzetközi és uniós jogi összefüggésben. E fejlődés kialakulása révén jobban megértjük, mit akart elérni a 2008/909 kerethatározat.

B – *A kettős büntethetőség feltételének fejlődése*

31. A kettős büntethetőség követelménye alapján valamely állam területen kívüli („extraterritoriális”) joghatóságának gyakorlását általában ahhoz a feltételhez köti, hogy a szóban forgó magatartást mind az elkövetés helyén alkalmazandó jog, mind pedig a cselekményt szankcionáló állam joga kriminalizálja.[7] Ez a jogszerűség, és még konkrétabban a jogkövetkezmények előreláthatóságának elvével (*nulla poena sine lege*) függ össze.

32. A kettős büntethetőség hagyományosan a kiadatás feltétele volt. Habár a nemzetközi jogi normák esetleg felsorolják azokat a konkrét bűncselekményeket, amelyek esetén kiadatásnak van helye, a kiadatás gyakran attól a további követelménytől függ, hogy a bűncselekménynek mindkét érintett állam jogrendjében büntetendőnek kell lennie.[8]

33. A kettős büntethetőség követelménye a szuverenitás, a kölcsönösség és a be nem avatkozás elvének szerves részét képezi, amely elvek az államok közötti együttműködés alapvető elemeinek a nemzetközi közjogi normákban meghatározott alapvető elemei. Ez az együttműködés lényegében az érintett államok belügyeibe való beavatkozás elkerülését szolgálja.[9]

34. Ezzel szemben a büntetőügyekben való unión belüli igazságügyi együttműködés rendszere alapvetően a kölcsönös elismerés elvén nyugszik.[10] E rendszeren belül a különböző tagállamok jogrendjei az egymás büntető igazságszolgáltatási rendszerébe vetett fokozott kölcsönös bizalom alapján nyitottak egymás felé.

7 — Cameron: Double Criminality Under Pressure, In: Festshrift Till Per Ole Traskman, (Norstedts Juridik Ab, 2011.), 122–123. o.

8 — Thouvenin: L’extradition’ in ascensio, Decaux, Pellet, *Droit International Pénal*, (Pedone, Paris, 2eme Éd. Révisée, 2012.), 1123–1124. o.

9 — Daillier és Pellet, *Droit International Public* (Lgdj, Paris, 7th Ed., 2008.), 515. o., 337. pont.

10 — A 2008/909 kerethatározat (1) preambulumbekezdése. Lásd még Bot főtanácsnoknak az Ognyanov-ügyre vonatkozó indítványát (C-554/14, EU:C:2016:319, 13. pont).

35. Gyakorlati oldaláról nézve ez azt jelenti, hogy ha valamely bírósági határozatot az egyik tagállamban elfogadtak, „azt más tagállamokban a lehető leggyorsabban, és a lehető legkevesebb konfliktussal el kell ismerni és végre kell hajtani, mintha nemzeti határozat lenne.” [11]

36. A kölcsönös elismerés elve egyebek mellett azon bűncselekményeket tartalmazó lista megalkotásához vezetett, amelyeket illetően a kettős büntethetőség feltételének felülvizsgálatát megszüntették, és ezért azt *nem kell* elvégezni.

37. A kettős büntethetőség követelményének megszüntetése, noha részleges, de a nemzetközi közjogi normák szerinti gyakorlattól való minőségi elmozdulást jelent. Ezt a megszüntetést először az európai elfogatóparancs és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002/584 kerethatározat [12] vezette be, és azóta számos más uniós jogi aktusra kiterjesztették [13], ideértve a 2008/909 kerethatározatot.

38. A 2002/584 kerethatározat a korábban a tagállamok között hatályban lévő multilaterális kiadatási rendszert váltotta fel. [14] Hasonlóképpen a 2008/909 kerethatározat több nemzetközi jogi norma helyébe lépett azzal a céllal, hogy növelje a tagállamok közötti együttműködés szintjét.

39. A 2008/909 kerethatározatot megelőző nemzetközi jogi normák: az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezmény, az Európai Közösségek tagállamai közötti, a külföldi büntetőítéletek végrehajtásáról szóló egyezmény és a büntetőítéletek nemzetközi érvényességéről szóló egyezmény. [15] E normák mindegyike tartalmazott rendelkezést a kettős büntethetőségről. [16]

40. Fontos, hogy ezeket a történelmi dinamikákat szem előtt tartsuk, amikor a 2008/909 kerethatározat kettős büntethetőségre vonatkozó feltételeinek működését vizsgáljuk. A 2008/909 kerethatározat említett szabályának működése nem eredményezhet a tagállamok között kevésbé fejlett vagy nehézkesebb kapcsolatot, mint amely a fent említett nemzetközi jogi normákon alapuló, kevésbé integrált korábbi rendszerekben volt.

11 — Plachta: Cooperation in Criminal Matters in Europe: In *Bassiouni, International Criminal Law, Third Edition, Vol. Ii Multilateral And Bilateral Enforcement Mechanisms* (Martinus Nijhoff, 2008.), 458. o. Lásd még a 2008/909 kerethatározat (5) preambulumbekezdését.

12 — A 2009. február 26-i 2009/299/IB tanácsi kerethatározattal (HL L 81., 24. o.) módosított, az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat (HL L 190., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 34. o.). A 2002/584 kerethatározat azon részében való érvényességét illetően, amelyben eltekint a 2008/909 kerethatározat 7. cikkének (1) bekezdésével egyenértékű rendelkezésben felsorolt bűncselekmények kettős büntethetőségének vizsgálatától, lásd: 2007. május 3-i Advocaten voor de wereld ítélet (C-303/05, EU:C:2007:261, 48–61. pont).

13 — A vagyonnal vagy bizonyítékkal kapcsolatos biztosítási intézkedést elrendelő határozatoknak az Európai Unióban történő végrehajtásáról szóló, 2003. július 22-i 2003/577/IB tanácsi kerethatározat (HL L 196., 45. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet 6. kötet 185. o.) 3. cikkének (2) bekezdése; a kölcsönös elismerés elvének a vagyonelkobzást elrendelő határozatokra történő alkalmazásáról szóló, 2006. október 6-i 2006/783/IB tanácsi kerethatározat (HL L 328., 59. o.) 6. cikkének (1) bekezdése; a kölcsönös elismerés elvének a pénzbüntetésekre való alkalmazásáról szóló, 2005. február 24-i 2005/214/IB tanácsi kerethatározat (HL L 76., 16. o.) 5. cikkének (1) bekezdése; a kölcsönös elismerés elvének az ítéletekre és próbaidőt megállapító határozatokra való, a próbaidő alatti magatartási szabályok és alternatív szankciók felügyelete céljából történő alkalmazásáról szóló, 2008. november 27-i 2008/947/IB tanácsi kerethatározat (HL L 337., 102. o.) 10. cikkének (1) bekezdése; a kölcsönös elismerés elvének az európai unió tagállamai közötti, az előzetes letartóztatás alternatívájaként felügyeleti intézkedéseket elrendelő határozatokra történő alkalmazásáról szóló, 2009. október 23-i 2009/829/IB tanácsi kerethatározat (HL L 294., 20. o.) 14. cikkének (1) bekezdése.

14 — Lásd: 2015. augusztus 28-i Minister for Justice and Equality ítélet (C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, 27–28. o., valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat); 2009. október 6-i Wolzenburg-ítélet (C-123/08, EU:C:2009:616, 59. o., valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

15 — Lásd a 2008/909 kerethatározat 26. cikkének (1) bekezdését.

16 — Az elítélt személyek átszállításáról szóló, 1983. május 21-i egyezmény 3. cikke (1) bekezdésének e) pontja, ETS No. 112; az európai közösségek tagállamai közötti, a külföldi büntetőítéletek végrehajtásáról szóló, 1991. november 13-i egyezmény 5. cikke első francia bekezdésének b) pontja. A büntetőítéletek nemzetközi érvényességéről szóló, 1970. május 28-i egyezmény 4. cikkének (1) bekezdése, ETS No. 70.

C – A kettős büntethetőség feltételének működése a 2008/909 kerethatározattal összefüggésben

41. Előzetes kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt szeretné megtudni, hogy az absztrakció vagy általánosítás mely szintje megfelelő ahhoz, hogy valamely ítéletet maga után vonó bűncselekményt a 2008/909 kerethatározat szerinti kettős büntethetőség feltételének ellenőrzésére figyelembe lehessen venni. Konkrétabban, a kérdéssel az eljáró bíróság arról szeretne meggyőződni, hogy a kerethatározat 7. cikkének (3) bekezdését és 9. cikke (1) bekezdésének d) pontját úgy lehet-e értelmezni, miszerint a kettős büntethetőség feltétele teljesül, ha:

a) az ítélet elismerését és végrehajtását olyan cselekménnyel összefüggésben kérik, amelyet a kibocsátó állam „hivatalos határozat végrehajtásának megsértése” bűncselekményének minősít, és ha

b) hasonlóképpen meghatározott bűncselekmény a végrehajtó állam jogában is fennáll, azonban

c) a végrehajtó állam joga, vagy inkább az ítélkezési gyakorlata nyilvánvalóan azt írja elő, hogy az ilyen bűncselekmény akkor valósul meg, ha a hivatalos határozatot a saját hatóságainak egyike bocsátotta ki.

42. Meg kell ismételni, hogy a 2008/909 kerethatározat működése és a kettős büntethetőség felülvizsgálata attól függ, hogy a bűncselekmény szerepel-e a 7. cikk (1) bekezdése szerinti felsorolásban. Az ott felsorolt bűncselekmények esetén a kibocsátó államban kiszabott ítélet elismerése és végrehajtása során a végrehajtó állam bíróságai főszabály szerint [17] nem vizsgálhatják, hogy a kettős büntethetőség feltétele teljesül-e.

43. A hivatalos határozat megsértésének bűncselekménye nem szerepel az említett listában.

44. Amennyiben valamely kettős büntethetőség nem szerepel a 7. cikk (1) bekezdésének felsorolásában, a kettős büntethetőség vizsgálható. Ilyen bűncselekmények esetén a tagállam számára lehetőség, nem pedig kötelesség a kettős büntethetőség vizsgálata. Ezért a tagállamok szabadon eldönthetik, hogy a 7. cikk (1) bekezdésében fel nem sorolt bűncselekményekre alkalmazzák-e a kettős büntethetőség feltételét.

45. Szlovákia élt ezzel a lehetőséggel. Ennek megfelelően a szlovák bíróságoknak ellenőrizniük kell e feltétel teljesülését, amikor a többi tagállamban elítélt személyek átadására irányuló kérelmet elbírálják.

46. A fentiek alapján, annak érdekében, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak hasznos iránymutatást lehessen adni a kettős büntethetőség értékeléséhez alkalmazandó tesztet illetően, először is az ilyen értékelés során figyelembe veendő releváns elemeket fogom vizsgálni (1), mielőtt rátérnék az ebben az ügyben konkrétan felmerülő védett állami érdekre (2).

1. A kettős büntethetőség értékeléséhez releváns elemek

47. A 2008/909 kerethatározat 7. cikkének (3) bekezdése meghatározza a kettős büntethetőség értékelésének hatályát, amikor előírja, hogy az illetékes hatóságnak ellenőriznie kell, hogy a szóban forgó *cselekmények* a végrehajtó állam szerinti jog alapján is *bűncselekménynek* minősülnek-e, *a tényállási elemektől és a minősítéstől függetlenül*.

48. Két elemet kell kiemelni. Először is, hangsúlyozva, hogy a bűncselekmény *fogalmi elemeit* rugalmasan kell megközelíteni, a 2008/909 kerethatározat 7. cikkének (3) bekezdése egyértelművé teszi, hogy nem kell pontos egyezőségnek fennállnia a kibocsátó és a végrehajtó tagállam meghatározása szerinti bűncselekmény elemei között.

17 — Kivéve, ha az adott tagállam a 2008/909 kerethatározat 7. cikkének (4) bekezdése alapján ezzel ellentétes nyilatkozatot tett.

49. Másodszor, a kerethatározat 7. cikkének (3) bekezdése azzal, hogy ragaszkodik a bűncselekmény *megfogalmazásával* kapcsolatban a rugalmassághoz, ugyanígy egyértelművé teszi azt is, hogy a kibocsátó és a végrehajtó tagállam szerinti bűncselekmény neve vagy besorolása között sem kell pontos egyezőségnek fennállnia.

50. Ezzel szemben a 2008/909 kerethatározat 7. cikkének (3) bekezdése azt emeli ki releváns, és tulajdonképpen döntő tényezőként, hogy egyfelől a bűncselekménynek a kibocsátó állam ítéletében megjelenő alapvető *ténybeli elemei*, másfelől a végrehajtó állam joga által előírt bűncselekmény meghatározása egyezzenek.

51. A kettős büntethetőség értékelése alapvetően két lépésből áll: 1) *delokalizáció*, amelynek során a kibocsátó államban elkövetett cselekmény alapvető jellegzetességei alapján úgy vizsgálják meg az adott cselekményt, mintha azt a végrehajtó államban követték volna el, és 2) *szubszumpció*, amelynek során ezeket az alapvető tényeket a végrehajtó állam joga szerint meghatározott bármely, egyező bűncselekmény alá rendelik.

52. Más szavakkal, a végrehajtó állam igazságügyi hatóságának a következő kérdést kell feltennie az „átalakítás” folyamata során: a kibocsátó államban az ítéletet kiváltó cselekmény(ek) alárendelhetők-e a végrehajtó állam büntetőjoga által meghatározott valamely bűncselekménynek? Egy ilyen cselekmény büntetőjogilag önmagában büntetendő lenne-e, ha a végrehajtó állam területén követnék el?

53. E kérdések megválaszolása és az átalakítandó releváns cselekmény(ek) meghatározása során ezeket a kérdéseket véleményem szerint viszonylag magas absztrakciós szinten kell vizsgálni. A kibocsátó állam igazságügyi hatóságai által az elkövető büntetőjogi felelősségét megállapító ítélete szempontjából relevánsnak ítélt alapvető *ténybeli elemek*, valamint a végrehajtó állam büntetőjoga szerint meghatározott bűncselekmény *fogalmi elemei* között kell az egyezést keresni.

54. Ezzel szemben a 2008/909 kerethatározat 7. cikke (3) bekezdésének megfogalmazása („*a tényállási elemektől és a minősítéstől függetlenül*”) egyértelművé teszi, hogy az egyezést nem a kibocsátó és a végrehajtó állam jogrendszerében szereplő bűncselekmény normatív meghatározása között kell keresni. [18]

55. Természetesen számos esetben már normatív szinten elég könnyen található egyezés. Itt ez az eset áll fenn. A hivatalos határozat megsértésének bűncselekményét a cseh és a szlovák büntető törvénykönyv szinte azonosan határozza meg. Más esetekben azonban a végrehajtó államban a bűncselekmény értelmezhető egy kissé másképp, mint a kibocsátó államban. A két cselekmény tényállási elemei esetleg nem teljesen ugyanazok. Vagy pedig a tényállási elemek lehetnek hasonlóak, a bűncselekményt azonban az adott jogrendszerekben másképp nevezik. Ezenfelül a büntetőkönyvekben az „eredeti” bűncselekmény meghatározása lehet elég szűk, és képezheti egy olyan tágabb bűncselekményi kategória részét, amelyet a kettős büntethetőség értékelése szempontjából együttesen kell értelmezni.

56. Ugyanakkor, ahogyan azt már hangsúlyoztuk, teljesen egyértelmű, hogy a kibocsátó állam szerinti bűncselekménynek a végrehajtó állam szerinti bűncselekménnyé alakításának „diagonálisnak” (a kibocsátó állam alapvető ténybeli elemeit a végrehajtó állam jogszabályainak kell alávetni), nem pedig „horizontálisnak” kell lennie (amikor is az egyezést a két állam bűncselekményének normatív meghatározásában keresik).

18 — Visszautalva a kiadatásra vonatkozó példára, amellyel kapcsolatban a kettős büntethetőség feltétele történelmileg felmerült, releváns lehet, hogy az ENSZ kiadatásról szóló egyezménymodellje 2. cikkének (2) bekezdésében kifejezetten előírja, hogy „[a]nnak eldöntése során, hogy valamely cselekmény mindkét fél joga szerint büntetendő-e, nem lehet jelentősége, hogy: a) a részes államok joga a bűncselekményt ugyanazon bűncselekményi kategórián belül helyezi-e el, vagy a bűncselekmény esetében ugyanazt az elnevezést használja-e; b) a részes államok joga alapján a bűncselekmény tényállási elemei eltérnek, feltéve hogy a megkereső állam által előadott cselekmények vagy mulasztások egészét figyelembe kell venni”: kiadatásról szóló egyezménymodell, A/RES/116, 1990. december 14.

57. Konkrétabb példával élve, J. Grundza jelen ügyében a cselekmény alapvető leírását kell átalakítani, amelynek a lényege egyszerűen a következő lenne: valamely személy azon cselekménye, hogy az ezt megtiltó hivatalos határozat ellenére járművet vezet.

58. Ezután a kérdés a következő: egy ilyen cselekmény a végrehajtó állam joga szerint büntetendő lenne-e, amennyiben annak területén követnék el. Szlovákia vonatkozásában a válasz, úgy tűnik, igen.

59. Ugyanakkor a delokalizáció és a szubszumpció általában még messzebb megy, úgy, hogy a végrehajtó állam jogszabályai szerinti cselekmény besorolása is megváltozik. A cseh kormány által a tárgyaláson adott példa jól illusztrálja ezt. Ez a példa a német büntető törvénykönyvben foglalt „engedély nélküli járművezetés" bűncselekményre vonatkozik.[19] Úgy tűnik, a német büntetőjog szerint a J. Grundza által elkövetett cselekmény nem „hivatalos határozat megsértésének", hanem „engedély nélküli járművezetésnek" minősülne. Ugyanakkor, még ha ez volna is a helyzet, véleményem szerint a 2008/909 kerethatározat 7. cikkének (3) bekezdése szerinti kettős büntethetőség feltétele ennek ellenére teljesülne. A bűncselekmények egyik jogrendszerből a másikba való átváltása során a büntetőjogi besorolás változását az említett rendelkezés kifejezetten említi és megengedi.

60. Más szavakkal, véleményem szerint a 2008/909 kerethatározat szerinti kettős büntethetőség értékelése során azt a megközelítést kell elfogadni, amely a kibocsátó állam által meg- és elítélt magatartás nagyobb absztrakciós szinten való általánosításán alapul. Ez az általánosítás szükségszerűen magában foglal némi rugalmasságot az átváltás folyamata során, amikor az adott cselekményt a végrehajtó állam bűncselekményeire elérhető különböző meghatározásokra utalva bírálják el.

61. Ezenfelül azt a javaslatot, hogy a kettős büntethetőség értékeléséhez szükség van az absztrakció egy jelentős szintjére, megerősíti az a meglehetősen szűk körű információ, amelyet a kibocsátó állam illetékes hatóságai a 2008/909 kerethatározat I. mellékletében szereplő formanyomtatványon megadnak.

62. A közlendő információk szintje attól függ, hogy az ítélet elismerésére és végrehajtására irányuló kérelem a 7. cikk (1) bekezdésében felsorolt bűncselekményekre (I. melléklet h) pontjának 1. és 2. pontja), vagy fel nem sorolt bűncselekményekre vonatkozik-e (I. melléklet h) pontjának 1. és 3. pontja).

63. Ugyanakkor még a fel nem sorolt bűncselekmények esetén, amelyeknél van helye a kettős büntethetőség felülvizsgálatának, a standardizált információk eléggé alapvetőek. Ahogy a svéd kormány írásbeli beadványaiban megjegyezte, egy ilyen korlátozott mennyiségű információ biztosan nem tenné lehetővé az ügy teljes értékelését.

64. Összefoglalva, a büntetőjogi besorolásban lehetnek egyéni különbségek, de ezek a részletek nem relevánsak a kettős büntethetőség feltételének értékelés szempontjából. Az számít, hogy egy ilyen fajtájú cselekmény büntetőjogilag önmagában büntetendő lenne-e, ha a végrehajtó állam területén követnék el.

65. Különösen hangsúlyozni kell az *önmagában büntetendő* szavakat, szemben azzal, hogy amennyiben büntetőeljárás alá vonják, az elítélt személyt akkor is bűnösnek találják és elítélik, ha a büntetőeljárást a végrehajtó állam jogszabályai alapján folytatják le.

19 — Lásd a közúti közlekedésről szóló törvény (Straßenverkehrsgesetz) (Straßenverkehrsgesetz (Stvg), BGBL. 2003. I., 310. o., 919) a „Fahren ohne Fahrerlaubnis" (engedély nélküli járművezetés) bűncselekményéről szóló 21. §-ának (1) bekezdését: „(1) Aki: 1. gépjárművezetői engedély nélkül vagy járművezetéstől eltiltás hatálya alatt járművet vezet […], egy évig terjedő szabadságvesztésre vagy pénzbírságra büntetendő […]".

66. Ezzel összefüggésben megjegyzem, hogy a 2008/909 kerethatározat által követendő célkitűzés az elítélt személyek társadalmi beilleszkedésének elősegítése azzal, hogy lehetővé válik számukra, hogy büntetésüket egy másik tagállamban töltsék le.

67. Ez azt jelenti, hogy a cél a már elítélt személyek átadása és társadalmi beilleszkedésük. Egész biztosan nem az, hogy kifogásolja a jogerős határozatokat vagy új büntetőeljárásokat folytassanak a végrehajtó tagállamokban. Nem indokolatlan, hogy a 2008/909 kerethatározat által létrehozott együttműködésre *csak akkor* kerül sor, *ha* a büntetőeljárásokat lefolytatták és a kibocsátó állam *jogerős* ítéletet adott ki.

68. E kereteken belül a 2008/909 kerethatározat 7. cikkének (3) bekezdése szerinti kettős büntethetőség feltételét úgy kell értelmezni, mint egy maradványos biztonsági szelep, amelyet a végrehajtó tagállam kinyithat annak érdekében, hogy megtagadja egy olyan cselekményért kiszabott ítélet végrehajtását, amely önmagában nem büntetendő a saját jogszabályai alapján. Más szavakkal, valamely tagállam nem kötelezhető olyan magatartás elismerésére és végrehajtására, amelyet az állam és társadalma nem tekint erkölcsi szempontból helytelennek, és így büntetendőnek. [20]

2. A konkrét védett állami érdek relevanciája

69. Ahogy azt már fent leírtuk, a kettős büntethetőség feltételének értékeléséhez a 2008/909 kerethatározattal összefüggésben a tények delokalizációja szükséges, magas absztrakciós szinten végezve, valamint azoknak a végrehajtó állam büntetőjogának való alárendelése (szubszumpció).

70. Logikus, hogy az átváltást a bűncselekménnyel érintett konkrét állami érdekre tekintettel kell elvégezni. Az átalakítandó cselekmény meghatározása szempontjából az állami érdek nem tekinthető *az* adott (vagyis a kibocsátó) állam nemzeti érdekének, hanem inkább *egy* állami érdeknek kell tekinteni, amelyet a végrehajtó állam büntetőjoga alapján az adott cselekmény alapvető elemeivel együtt értékelni kell.

71. Talán egyértelmű, hogy sajátos, szélsőségesebb esetekben lehetnek kivételek a kibocsátó és végrehajtó állam érdekeivel szembeni fenntartás nélküli átváltás alól. Ugyanakkor, tekintettel az egyéb bűncselekmények nagy többségére, ideértve a hivatalos határozatok végrehajtásának megsértését, a kölcsönös elismerés rendszere csak úgy működhet, ha „valamely hivatalos határozat” jogi tekintélyét védi, és nem a „kizárólag X tagállam hatóságai által kibocsátott határozatok jogi tekintélyét”.

72. A 2008/909 kerethatározat 7. cikke (3) bekezdése jelentésének ilyen értelmezését két további rendszertani érv is megerősíti.

73. Először is, megjegyzem, hogy a 2008/909 kerethatározat 7. cikkének (1) bekezdésében felsorolt bűncselekmények (amelyekkel kapcsolatban a kettős büntethetőség feltétele teljesen megszűnt) némelyike kifejezetten a bűncselekmény által sértett adott állami érdek védelmére irányul. Ilyenek például a szabotázs, a korrupció, pénzhamisítás, segítségnyújtás jogellenes beutazáshoz és tartózkodáshoz hivatalos okmányok hamisítása és az azzal való kereskedés, vagy a fizetőeszközök hamisítása.

20 — Nyilvánvaló példák erre a kategóriára azok a cselekmények lennének, amelyek az egyik tagállamban bűncselekménynek minősülnek, míg a másikban nem, mint például az eutanázia vagy a holokausztagadás. Ugyanez vonatkozna véleményem szerint azokra a cselekményekre, amelyek az egyik államban bűncselekménynek minősülnek, máshol azonban csak szabálysértésnek (vagyis amelyeket csak közigazgatási, nem büntetőjogi szankció fenyeget).

74. Másodszor, a 2008/909 kerethatározat 9. cikke (1) bekezdésének d) pontja megadja a lehetőséget valamely ítélet elismerésének és végrehajtásának megtagadására, amennyiben a kettős büntethetőség feltétele nem teljesül. Mindazonáltal kimondja, hogy „[…] adók vagy illetékek, vámok és deviza vonatkozásában az ítélet végrehajtása nem tagadható meg azon az alapon, hogy a végrehajtó állam joga nem ugyanolyan típusú adót vagy illetéket ír elő [helyesen: a végrehajtó állam joga nem ír elő ugyanolyan típusú adót vagy illetéket], vagy nem ugyanolyan típusú adó-, illeték-, vám- vagy devizaszabályokat tartalmaz, mint a kibocsátó állam joga”.

75. Véleményem szerint a fenti két rendelkezés mindegyike azt a következtetést erősíti, hogy a 2008/909 kerethatározat szerinti kölcsönös elismerés általában túlnyúlik a tagállami érdekek partikularizmusán. Végül is nem éppen erről kellene szólnia a kölcsönös elismerésnek és tiszteletnek?

76. Fentiek alapján azt a következtetést vonom le, hogy a 2008/909 kerethatározat 7. cikkének (3) bekezdését és 9. cikke (1) bekezdésének d) pontját úgy kell értelmezni, hogy a kettős büntethetőség feltétele teljesül, ha az ítélet elismerését és végrehajtását olyan cselekmény tekintetében kérik, amely egy viszonylag magas absztrakciós szinten önmagában büntetendő a végrehajtó állam jogszabályai alapján, függetlenül e bűncselekménynek a kibocsátó állam és a végrehajtó állam jogrendjében szereplő meghatározásai közötti pontos egyezés meglététől.

V – Végkövetkeztetések

77. A fentiekben kifejtettek alapján azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Krajský súd v Prešove (eperjesi regionális bíróság) által feltett kérdésre a következőképpen válaszoljon:

„A kölcsönös elismerés elvének büntetőügyekben hozott, szabadságvesztés büntetéseket kiszabó vagy szabadságelvonással járó intézkedéseket alkalmazó ítéleteknek az Európai Unióban való végrehajtása céljából történő alkalmazásáról szóló, 2008. november 27-i 2008/909/IB tanácsi kerethatározat 7. cikkének (3) bekezdését és 9. cikke (1) bekezdésének d) pontját úgy kell értelmezni, hogy a kettős büntethetőség feltétele teljesül, ha az ítélet elismerését és végrehajtását olyan cselekmény tekintetében kérik, amely egy viszonylag magas absztrakciós szinten önmagában büntetendő a végrehajtó állam jogszabályai alapján, függetlenül e bűncselekménynek a kibocsátó állam és a végrehajtó állam jogrendjében szereplő meghatározásai közötti pontos egyezés meglététől”.